

Tartalomjegyzék

Előszó	4
Buda a középkori Magyar Királyságban és az Oszmán Birodalomban (1241–1541–1686) – Várostörténeti vázlat	5
1. Bevezetés	5
2. Földrajzi fekvés és természeti környezet	6
3. Antik előzmények, középkori városkezdemények	9
4. Az új Buda város alapítása	12
4.1 Városfejlődés az ország központi területén	12
4.2 Castrum Budense	12
4.3 A helyrajz és a helynevek változásai	12
4.4 Az alapítás folyamatának nyomai a Várnegyed alaprajzán	13
4.5 A Váralja benépesítése	15
4.6 A város alapítása a történeti forrásokban	16
4.7 Hetivásár és éves vásár	16
4.8 Lakosság, nemzetiségek	17
5. Városfejlődés az Anjou uralkodók alatt a 14. században	18
6. Társadalmi és helyrajzi változások a 15. században	19
7. Sorsfordulás, erődváros az Oszmán Birodalom határán	24
Történeti topográfiai adattár	34
1. Név	34
2. Jogállás	34
3. Birtokviszonyok	35
4. Határok	35
5. Közigazgatási besorolás	35
6. Közigazgatási beosztás	35
7. Népesség	36
8. Utcák	37
9. Istentiszteleti helyek	40
10. Temetők	43
11. Szobrok, köztéri emlékek	44
12. Erődítések	44
13. Igazgatási épületek	47
14. Kereskedelem	47
15. Középkori kézművesség	48
16. Szolgáltatások	49
17. Egészségügy	49
18. Oktatás	50
19. Különleges jogállású épületek	50
20. Köz művek, vízvezetékek, kutak	51
21. Közlekedés	52
22. Természeti képződmények	52
23. Mezőgazdaság	53
24. Bányák	55
25. Halastavak, halászhelyek	55
26. Malmok	55
Bibliográfia	56
Térképtáblák	
A. Általános térképek	
A.1 Az 1873-as kataszteri felmérés alapján szerkesztett térkép, 1:2500	
A.2 Buda és környéke az első és a második katonai felmérésen, 1:50000	
A.3 Buda topográfiai fejlődése	
A.4 Buda város topográfiai térképe, 2005, 1:10000	
A.5 Buda város központja légi felvételen, 2005, 1:10000	
B. Tematikus térképek	
B.1.1 Nemzetiségi megoszlás a Várnegyedben, 14. század–15. század eleje	
B.1.2 Nemzetiségi megoszlás a Várnegyedben, 15. század vége–16. század eleje	
B.1.3 A bírók és esküdtek háztulajdonai a Várnegyedben, 13–14. század	
B.1.4 Püspökségek és székeskáptalanok háztulajdonai a Várnegyedben	
B.2.1 Bárók háztulajdonai a Várnegyedben, 1241–1410	
B.2.2 Bárók háztulajdonai a Várnegyedben, 1500–1526	
B.2.3 A királyi palota előtere, 13–14. század	
B.2.4 A királyi palota előtere, 16. század eleje	
C. Térképek és látképek reprodukciói	
C.1 Buda látképe kelet felől Hartmann Schedel Világkrónikájában, 1493	
C.2 Johann Siebmacher, Buda látképei nyugat és kelet felől, 1598, vagy 1601	
C.3.1 Erhard Schön, Buda ostroma (részlet), látkép nyugat felől, 1541	
C.3.2 Virgil Solis, Pest ostroma Buda látképével kelet felől, 1542	
C.3.3 Ismeretlen művész, Császári követ fogadása Budán, látkép kelet felől, 1600 körül	
C.4 Joseph Hauy, A budai vár térképe a telkek homlokzati méreteivel, 1687	
C.5 Buda és Pest térképei (Nicolas Marcel de La Vigne és H. Bredekow), 1686	
C.6 Ludwig Nicolaus von Hallart és Michael Wening látképsorozata a négy égtáj felől, 1684	

Table of Contents

Preface	4
Buda in the medieval Kingdom of Hungary and in the Ottoman Empire (1241–1541–1686) – A brief urban history	5
1 Introduction	5
2 Geography and environment	6
3 Ancient origins and medieval beginnings	7
4 The new town of Buda	11
4.1 Urban development in the centre of the kingdom	11
4.2 Castrum Budense	12
4.3 Changes in layout and place names	14
4.4 Clues to the foundation of Buda on the Castle District ground plan ...	14
4.5 Settlement in the suburbium	16
4.6 Sources on the foundation of Buda	16
4.7 Weekly market and annual fair	17
4.8 Population and ethnic groups	17
5 Development of Buda under the Angevin dynasty in the fourteenth century ..	17
6 Social and topographical changes in the fifteenth century	19
7 Reversal of fortune: fortress city on the border of the Ottoman Empire ...	24
Historical-topographical Gazetteer	34
1 Name	34
2 Legal status	34
3 Proprietorial status	35
4 Municipal boundaries	35
5 Administrative location	35
6 Administrative divisions	35
7 Population	36
8 Streets	37
9 Places of worship	40
10 Cemeteries	43
11 Statues, public memorials	44
12 Defence	45
13 Administration	47
14 Trades and commerce	47
15 Medieval crafts	48
16 Services	49
17 Health	49
18 Education	50
19 Residential buildings of special status	50
20 Public utilities, water pumps, wells	51
21 Traffic	52
22 Natural features	52
23 Agriculture	53
24 Mines	55
25 Fishponds and fisheries	55
26 Mills	55
Bibliography	56
Plates (maps and views)	
A General maps	
A.1 Base map drawn after the cadastral map of 1873, 1:2500	
A.2 Buda and its surroundings on the First and Second Military Surveys, 1:50000	
A.3 Topographical development of Buda	
A.4 Topographical map of Buda, 2005, 1:10000	
A.5 Aerial photograph of the centre of Buda, 2005, 1:10000	
B Plates of thematic maps	
B.1.1 Ethnic distribution in the Castle District, 14th century–early 15th century	
B.1.2 Ethnic distribution in the Castle District, late 15th century–early 16th century	
B.1.3 Properties owned by judges and councillors in the Castle District, 13th–14th centuries	
B.1.4 Properties owned by bishoprics and cathedral chapters in the Castle District	
B.2.1 Properties of magnates in the Castle District, 1241–1410	
B.2.2 Properties of magnates in the Castle District, 1500–1526	
B.2.3 The foreground of the Royal Palace, 13th–14th centuries	
B.2.4 The foreground of the Royal Palace, early 16th century	
C Reproductions of maps and views	
C.1 View of Buda from west in the World Chronicle of Hartmann Schedel, 1493	
C.2 Johann Siebmacher, Views of Buda from west and east, 1598, or 1601	
C.3.1 Erhard Schön, The siege of Buda (detail), view from west, 1541	
C.3.2 Virgil Solis, The siege of Pest with the view of Buda from east, 1542	
C.3.3 Unknown master, Reception of the imperial envoy in Buda, view from east, about 1600	
C.4 Joseph Hauy, Map of Buda Castle with the size of the lots on their façades, 1687	
C.5 Maps of Buda and Pest (Nicolas Marcel de La Vigne and H. Bredekow), 1686	
C.6 Ludwig Nicolaus von Hallart and Michael Wening, Series of views of Buda, 1684	